

Geloven in vrede

Het is belangrijk dat mensen een tweede kans krijgen

door Carolien Looman

Een paar jaar geleden tipte Willemien van West, een actieve vredesvrouw en trotse moeder, de redactie om haar dochter Rozemarijn (27) te interviewen over de Peace Caravan, waar zij als enige blanke aan deel had genomen. Begin maart, op een koude en natte vrijdag, was ik dan eindelijk bij Rozemarijn van West in Utrecht om haar te interviewen. Zij was net een paar weken terug van een reis naar Afrika waar zij projecten bezocht voor verkrachte vrouwen in Oeganda en Kongo.

Vertel eens iets over jezelf

Als kind had ik altijd in mijn hoofd dat ik weg wilde. Ik zocht avontuur en zo wilde anders leven dan hier.

Na mijn middelbare school ben ik een half jaar in Kenia geweest. Vanuit Missie en Jongeren ben ik samen met een vriendin geplaatst in een microkredietproject voor vrouwen. Er was voor ons niet echt iets te doen daar, het systeem werd gedraaid door Kenianen. Uiteindelijk hebben we steeds een week meegegaan met een van de vrouwen die een lening had gekregen. We werkten mee, sliepen en aten bij de betreffende vrouw, echt aan de basis, dat heeft veel indruk gemaakt.

Wat ik lastig vind in Afrika is het verschil in omgang met tijd. Ik heb heel veel moeten wachten want veel zaken zijn daar niet efficiënt geregeld. Wat ik vooral lastig vind is dat de communicatie vaak stukt. De vrouwen daar hebben vaak geen opleiding en het contact bleef daardoor oppervlakkig. Ook omdat wij blank waren konden we niet op gelijk

niveau een gesprek hebben. Ik vond het moeilijk te begrijpen dat een vrouw van mijn leeftijd als tweede vrouw van een man veroordeeld is om de rest van haar leven te slijten in een winkel. Ik ben wel gaan waarderen wat we in Nederland allemaal hebben, maar bij terugkeer in Nederland vond ik het vreselijk dat hier iedereen in zijn eigen huis leeft. In Afrika speelt het leven zich grotendeels op straat af en komt men veel gemakkelijker bij elkaar over de vloer.

Hoe ben je op het vredespad gekomen?

In Utrecht ben ik Algemene Sociale Wetenschappen gaan studeren. Deze studie is erg op Nederland gericht en ik heb veel met minderheden in Nederland gedaan. Na een paar jaren ben ik twee keer in de week in Rotterdam op het Kenniscentrum van Vluchtelingenwerk gaan werken. Asieladvocaten kunnen hier terecht voor ondersteuning. Later heb ik om mijn blik te verbreden nog de Master Humanitaire Hulpverlening gedaan. Toen mijn afstuderen in zicht

kwam ben ik op een Afrika-dag van de Evert Vermeer Stichting (bureau van Partij van de Arbeid voor ontwikkelings-samenwerking) geweest. Hierdoor kwam ik in contact met UNOY Peacebuilders (United Network of Young Peacebuilders). Zij organiseerden conferenties en trainingen voor Afrikaanse jongeren, onder andere in Conflict Transformatie en Leiderschapstraining. Omdat ik wilde kijken naar de rol van jongeren in de wederopbouw mocht ik mee naar een training in Sierra Leone. Tijdens deze tiendaagse training heb ik alle aanwezige jongeren geïnterviewd. Eén van deze jongeren wilde een Peace Caravan organiseren en hij nam later

contact met mij op. Ik heb eerst geholpen met het schrijven van een voorstel en het werven van fondsen. Uiteindelijk heb ik besloten om ook ter plekke te helpen met het organiseren van de Peace Caravan. Ik was er zes weken; vijf weken van voorbereiding en één week mee met de Peace Caravan.

De Peace Caravan

Met veertig jongeren uit Sierra Leone, Liberia en Guinee zijn we in een bus door de regio rondgetrokken. De bedoeling was om onderweg jongeren te activeren om iets voor vrede te doen en positief in het leven te staan. We waren meestal maar een deel van een dag op

een locatie en hierdoor had het ook iets vluchtigs. De wegen waren heel slecht, het leken soms wel droge rivierbeddingen en we hadden alles niet zo heel goed geregeld. Vaak kwamen we niet uit waar we wilden zijn omdat de reis zoveel langzamer ging dan we verwacht hadden. We zijn wel in Sierra Leone en Guinee geweest, in Liberia was het op dat moment te gevaarlijk. De sfeer in de bus was soms echt moeilijk, onderling waren er heel veel vooroordelen. Maar uiteindelijk door samen deze reis te maken, kwamen mensen dicht tot elkaar en konden we een proces samen doormaken. Nu zou ik beter over zo'n project nadenken, het is zo moeilijk te zien of het wel impact heeft.

Wat doe je nu?

Ik zag vorig jaar een vacature voor een junior project adviseur voor de Afrikaafdeling bij Mensen met een Missie

(CMC), een katholieke ontwikkelingsorganisatie. Voor deze vacature werd geen werkervaring gevraagd maar wel dat je Frans en Engels moest kunnen spreken.

In januari ben ik voor het CMC naar Oeganda en Kongo geweest naar twee partnerorganisaties die vrouwen opvangen die slachtoffer zijn geworden van seksueel geweld. Dit vond ik erg moeilijk en zwaar. De problematiek is zo ingewikkeld dat je niet weet waar je moet beginnen. In verschillende dorpen zijn lokale raadvrouwen die een beetje getraind zijn om verkrachte vrouwen op te vangen. En er zijn een paar activiteiten zoals mandenvlechten waar vrouwen elkaar kunnen ontmoeten. Maar de armoede en stigmatisering door de gemeenschap staan herstel van de vrouwen in de weg.

Mijn dieptepunt was in Kongo, ik was daar in een stadje waar in 2002 een vul-

kaanuitbarsting is geweest. Overal lag zwarte lava, het was er vies, somber en deprimerend. Ik zag veel zwervende jongeren en de verhalen van wat mannen daar met vrouwen gedaan hebben, maakten dat ik me daar niet op m'n gemak voelde. Ik heb altijd gedacht dat ik een paar jaar in Afrika zou willen leven maar nu denk ik dat ik

het niet red om in zo'n moeilijke situatie te werken. De mensen daar zijn vooral bezig met overleven en ik miste de kwaliteit van leven die we hier hebben. De verhalen van de vrouwen waren erg heftig en toen ik weer terug kon was ik erg blij maar voelde ik me ook schuldig. Ik kan weggaan, maar zij moeten in deze rotzooi blijven.

Er heerst een idee in westerse landen dat psychische hulpverlening heel belangrijk is, maar in Afrika is vooral acceptatie door de gemeenschap belangrijk. Daarnaast moet er voor verwerking eerst aan de eerste levensbehoeften voldaan worden, zoals voedsel en medische verzorging. Daarom zijn projecten die inkomsten genereren voor deze vrouwen, zoals naaicursussen en het houden van geiten, zo belangrijk. Dat geeft hen ook weer wat eigenwaarde. Onze westerse manier van therapie werkt daar niet. Het samen dingen doen, werken, leren, leven, maakt dat er verhalen los komen.

In de tijd dat ik daar was sliep ik bij zusters. Zij werken en leven vaak echt tussen de mensen met heel veel oog voor

de lokale gebruiken. Ik heb respect voor de broeders en zusters die daar in Afrika zo dicht bij de mensen leven.

Wat inspireert jou?

In eerste instantie was dat het gevoel van oneerlijkheid. Hier hebben we het zo goed en zoveel andere mensen hebben niets. Het is absurd, wij weten dat zij in een rottige situatie zitten en toch doen we niets. Ik wilde iets doen tegen deze onrechtvaardigheid. Ik vind dat alle mensen op hetzelfde niveau moeten komen wat betreft basisvoorzieningen zodat ze de mogelijkheid hebben zich te ontwikkelen. Nu ben ik aan het zoeken om echt vanuit mezelf te leven, mezelf nog beter te leren kennen. Vrede moet bij mezelf beginnen. Mensen als Gandhi en Thich Nhat Hanh inspireren mij, zij zijn idealistisch maar ook spiritueel en zij leven naar wat zij zeggen.

Hoe zie je de toekomst?

Ik hoop dat ik mijn talent in deze wereld kan brengen op mijn eigen manier. Daar ben ik nu naar op zoek. Ik neig nu meer

naar het individuele en wil mensen begeleiden en motiveren zich te ontwikkelen. De dingen die ik doe, wil ik kunnen doen met innerlijke overtuiging.

Ik heb het gevoel dat in het westen er een steeds grotere stroom komt van mensen die bewuster in het leven staan en verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en de gevolgen van hun gedrag. De stroom van onderaf wordt steeds sterker en dat is de enige manier om echt verandering in deze wereld te bewerkstelligen. In Afrika hoop ik dat voor iedereen de basisbehoeften vervuld zullen worden, zodat minder jongeren gemanipuleerd kunnen worden om slechte dingen te doen en het leger in gaan. Ik ben bang voor wat er in Kongo en in Irak gebeurt. En ook in Rwanda is het nog niet opgelost. Er is zoveel geweld en het duurt al zo lang. Het gaat heel lang duren voordat de gevolgen daarvan verwerkt zijn, dat heeft nog generaties lang invloed. Ik heb bewondering voor organisaties die werken aan verzoening en conflicttransformatie.

Wat vind je dan van de mensen die hier in het leger gaan?

Ik denk dat de mensen zich niet realiseren waar ze aan beginnen. In de gloed van stoer en gaaf wordt het te mooi voorgesteld. Oorlog is heel afstandelijk gemaakt. Geweld is echter geen oplossing en het kost heel veel jaren om de gedane schade weer goed te maken.

Ik vraag me wel eens af wat er gebeurt als de mannen in bijvoorbeeld Kongo zich realiseren wat zij hebben gedaan ... Ik ben altijd gefascineerd geweest door het dilemma van goed en kwaad. Hoe is het mogelijk dat mensen de meest afschuwelijke gruweldaden doen?

Tegelijkertijd blijf ik geloven dat de mens in wezen goed is. Ik heb een tijdje viool gespeeld in een orkest dat ook in gevangnissen optrad. Dat heeft veel indruk op me gemaakt. Om aardige mensen te zien en leuke gesprekken te hebben terwijl je weet dat zij "iets" misdaan hadden. Er is iets mis gegaan in hun leven; ik denk niet dat mensen uit zichzelf slecht zijn. Het is belangrijk dat mensen een tweede kans krijgen.